

PÉLDAÉRTÉKŰ ALTERNATÍV GAZDÁLKODÓK

Javaslatok az európai mezőgazdaság környezeti és gazdasági fenntarthatóságának biztosítására, Dr. Molnár Mariann, 2023. Letöltés: bit.ly/AlternativMezogazdasag

ZSÓFI PÉTER

Zsófi Humusz

www.zsofihumusz.hu

Hogyan kezdtünk el gazdálkodni?

Szüleim gazdálkodók voltak, azt hiszem innen jön vállalkozói szellemem is. Eredetileg gépész végzettségem van, karbantartóként dolgoztam egy ideig, de végül az 1980-as évek vége felé váltani szerettem volna, ezért családi összefogásban elkezdtünk piacra termelni burgonyát, hagymát és mákot. Mivel ez sikeresnek bizonyult, igyekeztünk földet vásárolni, én pedig szenvedélyes horgászként kísérletezni kezdtem a vörös trágyagiliszta tartásával. Sokat olvastam a bió giliszta tartásról, ezért először egy egyszerű alumínium dobozban kezdtem el a giliszták szaporítását. Ennek lett a következménye a humusz termelés, és mivel rájöttem, hogy a gilisztatartás és a trágyakezelés is igényes munkát kíván, belevágtam a humusz termelésének kikísérletezésébe. Két év alatt sikerült kialakítani egy kezdetleges technológiát, amivel elkezdjük a termelést, és világossá vált számomra, hogy a gilisztahumusz előállítására igen hasznos tevékenység.

Technológiai megfontolásaink

Amikor ezt a munkát elkezdtem, országos szinten sokan vállalkoztak gilisztahumusz előállításra, de idővel egyre kevesebben foglalkoztak vele, mert a trágyagilisztá tartásról akkoriban nem volt technológiai leírás, a terméknek pedig nem volt kialakult piaca. Ennek köszönhetően legfontosabb célommá vált, hogy a humusz előállításának módszereit kidolgozzam, megtaláljam a módját annak, hogy szalmás istállótrágyából miként lehet magas minőségű és piacképes terméket nyereségesen előállítani.

Induláskor tisztában voltam vele, hogy legalább három év kell, mire profitot tudunk realizálni és minden döntésünket ennek mentén hoztunk meg. Így aztán nagyon nagy elszántság, tudás és akarat kellett ahhoz, hogy a vállalkozást sikerre vigyük. Ennek érdekében laborban is bevizsgáltattam a termékünket, és így biztos lehettem abban, hogy a gilisztahumusz rendkívül jó, magas szervesanyag tartalommal bíró és a növényeknek közvetlenül felhasználható trágya, felhasználása pedig igen széles körű. A termékünket végül csomagoltuk és úgy vittük piacra, hogy egy részletes felhasználási tájékoztatót is adtunk a vevőink részére. Nagyon fontosnak tartjuk az átláthatóságot, a hitelességet és a fogyasztók kellő tájékoztatását, ezért minden termékünkön a nevünk és elérhetőségünk is rajta van.

Termelési módszereink

Először fóliasátorban kezdtünk neki a termelésnek, felszaporítottuk a gilisztaállományt. Egy egyetemek által támogatott kísérleti fázist követően azonban hamarosan áttértünk a szabadföldi humusz termelésre. Először birkatrágya, a későbbiekben pedig szalmás marhatrágya vált a fő termelési inputtá, mert a kiszedési és szállítási költségeket így tudtuk csökkenteni, a termelési módszereinket pedig optimalizálni. Ebben az időben növeltük a vállalkozás léptékét is, mert kiszámoltuk, hogy legalább 3000 m² területet, azaz négy darab 60 méter hosszú prizmat kell termelésbe vonni ahhoz, hogy gazdaságilag is fenntartható legyen a vállalkozás, valamint hogy gépesíteni tudjuk a nagyobb feladatokat.

Maga a gilisztahumusz előállítás minimális gépi és kézi munkát igényel. Ezt alapvetően négy munkafázisba csoportosítjuk. Az előkészítő munka a friss istállótrágya rövidebb komposztálását kívánja meg, amíg a lebontó szervezetek, baktériumok, gombák felszaporodását teszi lehetővé. Ennek a folyamatnak a végén a szalma szakadásával, elvékonyodásával ér véget és helyes kivitelezésével lerövidül a humusz elkészítésének az ideje. A második a már érlelt trágya prizmába rendezése. Hőmérséklettől függően 1-3 hónapot vesz igénybe a humusz készítése, ami idő alatt a prizmára 3-4 alkalommal újabb réteg érlelt istállótrágyát kell ráhelyezni. Ennek a munkafolyamatnak elengedhetetlen része megfelelő nedveségtartalom fenntartása, ami vagy öntözést, vagy pedig a felesleges csapadék és csurgalék elvezetését kívánja meg, ez utóbbiakat egyébként a saját földjeinken használjuk fel. A giliszták alulról felfelé haladva bontják le a trágyát, végül a megfelelő prizma magasság elérése után már könnyen eltávolíthatóak. A humusz kitermelése után, a gilisztákat visszahelyezzük a prizmák aljára, és a folyamat kezdődik előlről. Küllemre fekete színű, földszagú, morzsalékos szerkezetű anyag jön létre, melynek térfogat tömege legfeljebb 1 kg/dm³.

Módszereink kihívásai

Még nem mutatkozik megfelelő nyitottság a gilisztahumusz nagybani felhasználása, mint természetes, vegyszermentes trágya iránt, tehát maga a termelői szemléletnek és ennek következtében az értékesítésnek is megvannak a maga kihívásai. Nehézséget okozhat még, hogy a feldolgozás módjától függően eltérő minőségű gilisztahumusz készülhet a különböző gazdaságokban, ezért nagyon fontos, hogy mind az input, mind pedig a feldolgozás magas színvonalú szabványok szerint valósuljon meg.

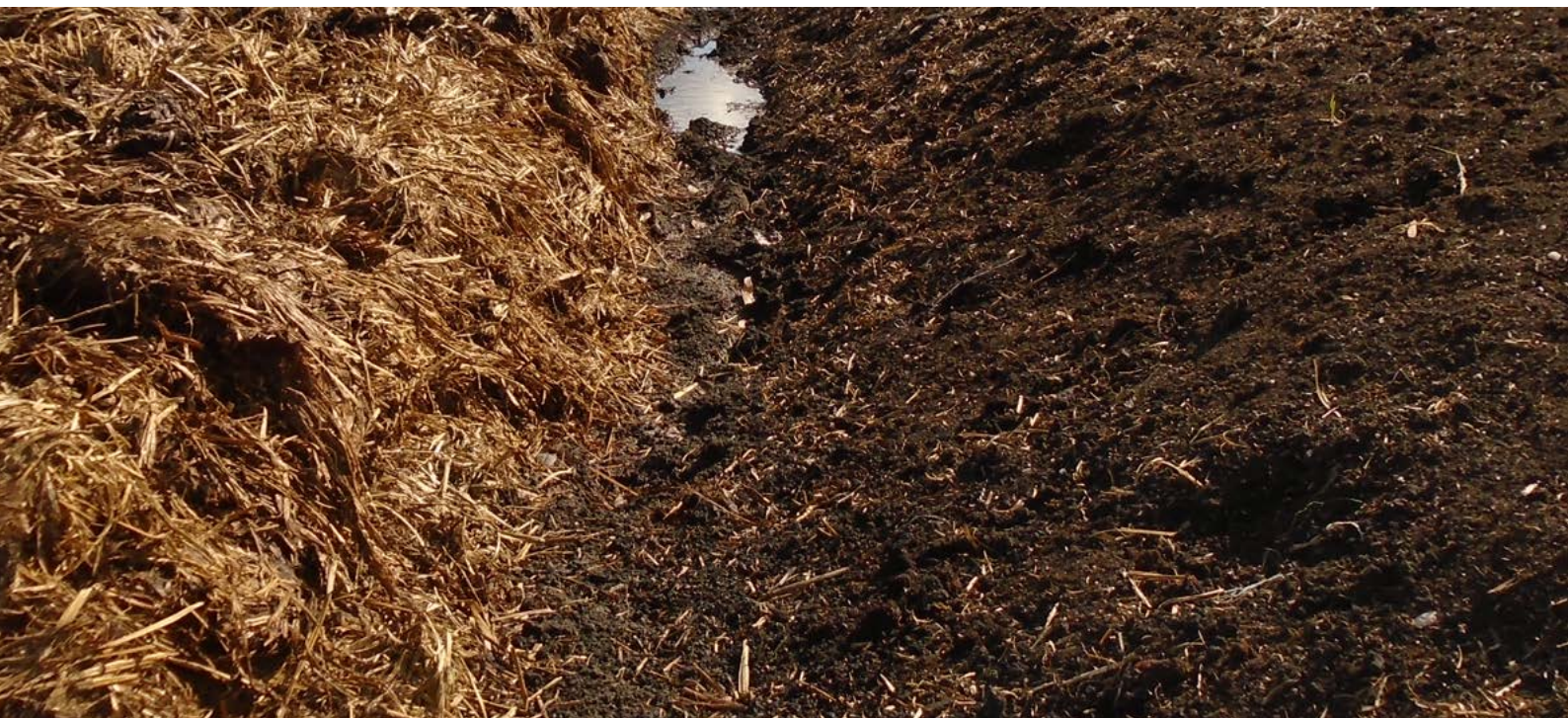
Gazdasági fenntarthatóság

A kezdeti lakossági értékesítés után új piaci lehetőségünk adódott és termékünket mezőgazdasági boltokon keresztül értékesítettük. Azonban évek múltával úgy láttuk, hogy kiskereskedőkön keresztül nem jutott vissza hozzánk elegendő információ ahhoz, hogy a vevőink igényeit megfelelően ki tudjuk szolgálni, ezért az értékesítést rövid ellátási láncban kezdtük el megoldani. A kiskerttulajdonosok piacon történő ellátása mellett faiskolákkal, kertészetekkel léptünk üzleti kapcsolatba. Eközben a magas minőség fenntartása mellett figyeltünk arra is, hogy olcsón termeljünk és megtaláljuk azt az árat, amivel versenyképe-

sek tudunk maradni. Mindig fontosnak tartottam, hogy amíg mások literre mérték ki a humuszt, mi mindig kilogramm áron számoltuk fel. Ez, valamint az átláthatóság, hogy a nevünket adtuk a termékhez, hosszú távon végül nekünk kedvezett.

A konvencionális gazdálkodásról

Azt gondolom, hogy a kényszer nagy úr. Mivel a talajok országos szinten igen erősen igénybe vannak véve a különféle vegyi behatások, növényvédők és műtrágyák miatt, fontos a tápanyag-utánpótlásról gondoskodni. A termelés során szempontnak kellene lennie, hogy a gilisztahumusz fenntartható, a talajnak kiváló tápanyag utánpótlást biztosít, serkenti a talajéletet, sokkal inkább, mint a műtrágyák, a talajjavítók vagy lombtrágyák, amik a leginkább használatban vannak. A talajok termőképességének helyreállítása érdekében a gilisztá tápcsatornáján áthaladt szerves trágya a növények számára azonnal felvehető állapotba kerül, tehát a növényeket erősebbé, ellenállóbbá teszi és a megfelelő hozamot is biztosítja. A gilisztahumusz előállításával a szerves trágya előbb tud a földekre kijutni, így lebontásával a szalmás istállótrágyák környezeti terhelése is csökken és még piaci lehetőséget is biztosít a gazdálkodók számára.

„Ennél
zöldebb
nincs!”

Nézeteink, módszereink alkalmazhatósága

Kis ráfordítással – állattartó telep esetén helyben, növénytermelő pedig vásárolt istállótrágyából – bármelyik gazda meg tudná oldani, hogy magának gilisztahumuszt állítson elő, ezzel is csökkentve a mezőgazdaság műtrágya felhasználását. Ezzel a műtrágyák jelenleg rendkívül magas árát, illetve akár készlethiányát is tudná kompenzálni. Azt gondolom, hogy az ipari inputok gyártását nem lenne szabad a jelen formában támogatni, és akkor máris teret tudnának nyerni az alternatív, környezetbarát megoldások. Istállótrágya van bőven, mégis felhasználásuk körül sok probléma adódik. De ha belátjuk, hogy az istállótrágya fontos tápanyagforrás a talajok és a termelt növények számára is, akkor máris új lehetőségként lehet rá tekinteni. Mivel esetünkben egy tehenészet-től vásároljuk a feldolgozatlan szalmás istállótrágyát 400-500 Ft/mázsa áron, a végtermék ára pedig 6000 Ft/mázsa, ez üzleti szempontból sem elhanyagolható arány. A műtrágya ára 20 000 Ft/mázsa, tehát ha egy tejelő tehén tartó a tej és hús mellé még feldolgozza a trágyát, jelentős többletbevételt tud realizálni a humusz értékesítésével vagy pedig meg tudja spórolni a műtrágya árát. A környezeti terhelése is alacsonyabb, tehát egy nitrogénérzékeny területen való gazdálkodás kihívásaira is választ adhat.

További céljaink

- A termelési módszer levédése, a minőségi gilisztahumusz felhasználásának széles körű ismertetése.

Javaslataink

- On-farm kutatások támogatása, különösen a gilisztahumusz talajjavító és növénykondicionáló hatásairól;
- Bemutatókertek létrehozásával több gazdálkodót lehetne elérni és meggyőzni az alternatív technológiák létjogosultságáról;
- Az igényes, minőségen alapuló hazai feldolgozóipar fejlesztése és a rövid ellátási láncon való értékesítés kiterjesztése.